Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 1 galbenu cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonédia la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Nr. 3. **Brasiovu 1. Februariu 1874.** **Anulu VII.**

Sumariu: Moldovenii. (Fine.) — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Urmare.) — Versatulu. — Exemple de limb'a si terminologi'a militaria. — Contribuiri pentru fondulu academiei. — Bibliografia.

Moldovenii.

(Fine.)

Tóte cá tóte, dara atàta stà, cà invetiatorii grecesci de astadi sunt mai cu séma nesciutori de carte, si cà tóta viéti'a loru s'au ocupatu numai cu meruntîsiuri gramaticali, fàra scientia, fàra stilu si fàra gustu; tóta scienti'a teologica a loru custà in opiniuni stupide si superstitióse. Dela alti crestini disputa validitatea botesului loru, si 'i obléga cá, déca vreu se primésca ritulu loru, se se supuna dein nou botesarei. Moderatii deintre acestia se indestulescu cu a da numai ungerea santa, si li esplica, ca au se'si schimbe numele loru.

In scóle sunt invetiatori si pentru limb'a latina si francesa, carea aici se vorbesce fórte multu, chiaru si dein partea dómneloru. Unii au redicatu ospitaluri, mai cu séma pentru morburi venerice; inse locuitorii, de si tare miseri, numai cu mare greutate se invoiescu a merge la spitalu.

La inceputulu acestui seculu unu archiepiscopu grecescu a redicatu in Bucuresci una tipografia (imprimaria) grecésca si romanésca. Acolo se tiparescu carti de liturgia, cari fia-care preotu este constrinsu ale cumperá cu pretiuri camu urcate. Astfeliu si tipariulu este unu instrumentu alu subjugarei.

Fia-care alta religiune séu secta se tolerédia si póte tiené publice cultulu divinu. In Romani'a (Valachi'a) sunt unele claustre ale franciscaniloru, cari depindu dela episcopulu bulgaricu dein Neapolea (Neapel)*), si in Bucuresci este una baserica luterana si o sinagoga jidovésca. Basericele amintite le cercetédia germani, unguri, armeni. In Moldov'a sunt duoisprediece missionari, tramisi dein Rom'a, pentru cele 12,000 unguri catolici, cari in tempurile anterióre au venitu aici, si acuma sunt lucratori morali si cei mai sirguintiosi. Jidovii, pentrucà sunt fórte multi, ici colea sustienu sinagoge.

Astadi, fàra indoiéla, in Europ'a crestina una buna parte a educatiunei publice jace in manile clerului, déca dara acesta tiene cultur'a si conscienti'a de datorinti'a sa, atunci moralitatea si moralurile sunt bune. Inse déca preotimea ambla numai dupa interesele sale private, si pentru cá se ajunga acestea, neglige séu abusédia de acestu onorificu oficiu alu seu, atunci resulta chiaru contrariulu.

Astfeliu amu fi vediutu, cumu este in Daci'a preotimea; deci neci dela poporu nu potemu asteptá principiele fundamentali adeverate si probe. Pre de alta parte unu gubernu despoticu, adeseori tiranu, face poporatiunea prepuitória si miserabila, asia in càtu in ochii unui impartialu apare mai multu demna de compatimitu, cá de vituperatu.

Subjugarea adeseori face poporatiunea prepuitória, si voindu a se scutí de insielatiune, se facu ei insii insielatori. Ei incungiura càtu potu lucrarea, pentru cà sciu, cà cu càtu posedu mai multu, cu atàtu mai multu trebue se dea. Afara de aceea pamentulu asia este de fertile, in càtu cu pucina ostenéla se póte castigá subsistenti'a. Astfeliu tóte artile mechanice sunt in manile tieganiloru séu in ale strainiloru, veniti dein tierile invecinate séu dein apropiere, cari apoi esercita aceste arte pre langa bunu castigu, pentrucà totudeauna sunt mai bine protegiati, decàtu cei dein tiéra.

Prin aceste impregiurari ajunsi lenosi, acésta lene o intindu si asupra nutrirei loru. Farin'a dein papusioiu (cucurudiulu) este cea mai preferita, pentru cà costa mai pucina ostenéla a face in fia-care diua una polenta mare (mamaliga, colesia etc.) carea apoi, in locu de pane, sierbesce de nutrementu familiei intrege, decàtu a frementá si cóce aluatulu dein farina de a nóstra. Polent'a de comunu o manca cu sare, lapte si brandia (casiu) próspetu, séu cu pesci sarati, in cari sunt tare amoresati, pentrucà le place vinulu, séu vinarsulu (rachiulu) de gràu, care li priiesce fórte.

Unu astfeliu de traiu nu póte decàtu numai ai debilitá si enervá, adaugundu inca, mai cu séma, folosirea fàra mesura a sexului femeiescu, la care se dedau inca dein copilaría.*) Numerósele serbatori inca con-

*) Nicopole, nu Neapole, cà Neapole este in Itali'a inferióre, éra nu in Bulgari'a. Éca si de aici se vede, ce pucina carte a sciutu acelu némtiu, care s'au apucatu se descria Moldov'a, pe Moldoveni si in genere pe Romani. Red.

*) In acestu punctu ethnografulu némtiu este unu fórte mare fariseu. Nu se póte negá, cà influinti'a cea scàrnava a

tribuescu la nutrirea dorului spre lenevire si vagabundare; éra apoi lenevirea duce la escese, la estravagantie triviali, cari éra numai escedentelui sunt stricatióse.

Locuitorii siesuriloru sunt, preste totu, mici si debili, si nu traiescu càtu locuitorii muntiloru. Caus'a la acésta este de a se cautá in aerulu celu nesanetosu, ap'a cea grósa (?), colibele suterane, apesarea gubernului si a turciloru, care caletorescu prin tiéra, carora sunt fórte espusi, mai cu séma inse, caus'a este de a se cautá in epidemi'a sensualitatii si voluptatii, care se intinde dein ce in ce totu mai infricosiatu.

In munti afli ómeni bine facuti, cu facia sanetósa, mai cu séma intre boierii mai mici, cari, bagu sém'a, se tragu dela slavi inca, si posedu curagiu si potere fisica. Ei iubescu venatóri'a, si se arunca fàra téma asupra celoru mai selbateci ursi ai Carpatiloru. Preste totu ei ajungu o etate fórte lunga. Locuitorii Banatului de Craiov'a se judeca de fórte bravi si eroi, si in tóte ultimele resbele, portate intre Turci'a, cu Austri'a si Russi'a, au escelatu sub numele de voluntarii romani. Unu calugaru (monacu) alu acestei natiuni, abatele renumitului claustru de Argesiu, a fostu celu antaiu, care in ultimulu resbelu a redicatu armele pentru Russi'a.*)

Imbracamentea de tóte dilele a acestui poporu, este unu sumanu (tiundra) de panura alba, cu manece lunge; asemene cióreci lungi, lucrulu muieriloru loru. Capulu si 'lu acoperu cu una caciula lunga dein peli de óie, ce apera contra frigului, inse nu si contra apei; de aici apoi, candu ploa, i vedemu cu capulu golu, si coperiti numai de perulu capului, ce 'lu tundu scurtu. Locuitorii muntiloru totu-deauna porta intre umeri, inderetru, unu sacu (glug'a) de asemene panura cu sumanulu, in care sacu apoi 'si pórta merindea (bucatele) séu alte cele, séu la tempu ploiosu, 'si acoperu capulu cu acelu sacu. Éru'a, locuitorii dein siesu, se imbraca cu piei de tiapi (?); éra muntenii cóse cojóce de lana, cari sunt cele mai bune scutitórie contra frigului.

Caldur'a focului li place fórte, chiaru si vér'a, candu caletorescu. In midiuloculu campului séu in padure aprindu sér'a focu si se punu impregiurulu lui. Ce e dreptu, sentit'a recéla a noptii, chiaru si in poterea verei, facu necesariu focului, care apoi pre de asupra nu numai curatia aerulu, ci 'lu mantuesce si de insecte si alte molusce. Muierile lucra mai multu decàtu barbatii. Ele pregatescu panura de lana si pensa de inu spre folosinti'a familiei. Imbracamintea loru este fórte ordinaria si simpla; ea custà numai deintr'o camasia de pensa prósta, de a supra careia lega inderetru unu siurtiu (zadia), fàra a mai acoperí si inainte cu ceva camasi'a. Muierile si mamele ambla cu ochii plecati (faci'a) in diosu, pre care se vede tristetia si superarea. Fetele sunt vióie si iubescu joculu, si a se infrumsetiá cu flori. Mamele sunt tare ingrigiate pentru castitatea fiiceloru loru, cà-ci este mare rusîne, déca barbatulu nu o afla virgine, si o mana éra inderetru acasa. Astfeliu dara fetele, adeca miresele sunt fórte ingrigite, cá in prim'a nópte dupa maritare se se póta dovedi virgine; inse dupa acésta ceremonia neci mamele, neci fiicele nu 'si prea spargu capulu cu fidelitatea càtra barbatii loru. (Auctoriulu germanu mai insîra unele astfeliu de lucruri minunate si apoi dice): M'am miratu fórte, cumu de neci preotimea, neci gubernulu nu se nisuescu a pune capetu acestui reu.*)

Neci nobilimea (boierimea) n'are vreo crescere escelenta. Sierbitorii si sierbitórele casei loru sunt tiegani, cari facu tóte lucrarile casnice, ei sunt sierbitori séu bucatari, croitori, pitari etc. Tieganii de aici sunt némulu celu mai blastematu si mai necuratu; nému dein tóta Europ'a, furi, insielatori, dedati dein copilaria la tóte relele. Deci este claru, cà unu copilu, ce se cresce intr'unu astfeliu de modu, nu póte primí neci unu feliu de principiu nobile si maretiu. Pentrucà la curtea domnésca se vorbesce grecesce, fia-care parinte se nisuesce, cá fiiulu seu se invetie acésta limba; deci se silesce a castigá pentru copiii sei càte unu monacu grecescu de instructoriu, care, satulu de a mai traí in monastire, séu fuge dein ea, séu se folosesce de ori-ce ocasiune, cá se scape dein ea. Ambele provincie sunt pline de astfeliu de ómeni, cari prin portarea loru nu facu multa onóre statului loru. Intre altii am aflatu inse calugari dein cei betrani, cari, tienendu tare de moralurile loru, una cu capulu nu voiéu se vorbésca grecesce.

Limb'a tierei este una mestecatura dein limb'a latina si slavica; ei d. e. dicu: Buna Ureme Domnula (guten Tag, mein Herr). Schluga a Domniata (Ihr Diener, mein Herr). Ureme si Schluga sunt cuvinte slavice. Poporulu acesta iubesce joculu, petreceri viuoie, scomotóse, mai cu séma romanii. Ómeni de védia si asiediati in etate nu tienu sub demnitatea

---

turciloru si a greciloru, apoi si a jidoviloru, carii se insóra in etate de càte 16—18 ani, a infectatu multu pe moldavo-romani si 'iau dedatu la desfrenari desnervatórie; dara se nu taca scriitoriulu nici despre cumplitele desfrenari si corruptiuni ale popóraloru europene, despre miliónele de morburi venerice in tóta Europ'a, éra mai alesu in Franci'a si in Germani'a, despre balurile nemtiesci, de care, in unele capitale se facea uneori si in pieile góle; apoi chiaru astadi multime de fete de némtiu in Germani'a nu se cununa, pàna ce n'au càte 2—3 spurii.

Red.

*) Adeca numai slavii au curagiu si potere fisica? Apoi prussianii sunt celu pucinu pe $^1/_4$ slavi. Dein acésta causa óre se aiba si ei curagiu si potere fisica? Dara romanii dein Banatulu Craiovei de ce possedu curagiu fisicu? Red.

*) A se vedé not'a de susu a redactiunei si a se mai adaoge, cà numai germanii se taca in punctulu acesta si se'si astupe gurile cu càlti. Cautati intre altele, la miile de scandale familiarie, càte se pertracta chiaru acuma, in dilele nóstre, pe la tribunalele criminali ale a Germaniei si ale Austriei. Vedeti in diariele loru, de ex. rubric'a Gerichtshalle, publicatiunile politienesci de acésta natura, si altele de ale diarieloru. Red.

loru a jocá, séu la cununia si festivitatile curtii a se imbetá.*) Teatrulu si jocurile hasarde sunt petrecerile loru cele mai placute; prin acésta mai sustienu si vechi'a datina a invecinatiloru unguri si poloni.

Dein cele ce Anton Maria Dalchiaro a scrisu in noulu seu opu, apparutu la inceputulu secolului trecutu, despre revolutiunile Romaniei (Valachiei), se vede cà au mai avutu si alte datine, care semená cu ale natiuniloru amintite, inse pre aceste le-au mai intrecutu in virtutea generositatii si in iubirea pompei. Tóte acestea acuma s'au schimbatu prin comunicatiunea si domnirea greciloru, cari, pentrucá se póta mai usioru domní poporulu, nisuiescu a ucide in elu simburele a ori-ce virtute.**) Cu tóte aceste, in ultimulu resbelu, candu rusii tienéu ocupate aceste provincie, s'au aratatu limpede, cà locuitorii posedu tóte facultatile si inclinatiunea de a se face una natiune eminenta.

Inimicitiele intre boieri erumpu pre tempulu candu oficiele publice se schimba; ei incérca tóte pentru a se discreditá unulu pre altulu, si intrerumpu insocirile avute, chiaru de aru fi si consangeni. Dupa impartirea oficieloru éra sunt amici. Galanteri'a intre dómne a facutu progresu giganticiu. Le place a petrece tóta diu'a in lene si a primí visite prea numeróse. De altumentrea nu este tiéra, in care ómenii se se manie si se suduie asia pucinu cá aici. Indignatiunea trebue se fia fórte mare, pentrucá se ajunga a fi obiectu de discussiune. Desfrenat'a judecare a moraluriloru este fórte mare intre poporu. Fia-care taberna este totu-odata si casa de voluptate.***)

Pomp'a imbracamintei la ambele sexe este estraordinaria si trage dupa sine caderea, ruin'a familiei. La craciunu, pasci, si la sf. Mari'a cea mare fia-care dómna trebue se aiba haina noua. Sunt haine facute dein stofa de Indi'a séu de sialu dein Cachemiri'a, captusite cu samuru séu alte pei pretióse dein Russi'a, infrumsetiate cu galóne séu dentele dein Vien'a. Pretiulu unei astfeliu de haine totu-deauna se urca la 3000 fl. Més'a loru este incarcata, locupleta, inse fàra gustu finu. Ei iubescu a avé multi óspeti, si care la amédi nimeresce la ei, totu-deauna este cu placere primitu si afla locu pentru sine.****)

In tempurile trecute barbatii amblau calari si damele intr'unu feliu de carutia pendenta, pre cari le numeau radvanu, si cari si astadi le folosescu in caletoría*) De altu-mentrea acuma s'au introdusu caretele de Vien'a, si ei emulédia dupa poteri a posede cele mai frumóse. Pentru pompa sunt artefici necesari, si fiendu-cà locuitorii n'au pricepere pentru de aceste, calea este deschisa multoru straini dein Ardealu, cari vendu cu pretiuri fórte mari lucrurile loru.**)

Romanii si moldovenii se casatoresc dein etate frageda, si mirii se designédia prin mamele feteloru respective, fiendu-cà fetele sunt nevisibili barbatiloru, Ceremoni'a cununarii tiene optu dile, petrecute cu jocu si beutura. Acésta acuma nu se mai intempla asia pomposu, precumu a descrisu-o Chiaro. La inmormentare cadavrulu este petrecutu de cei mai aprópe consangeni; muierile nu lipsescu a-si smulge perulu dein capu, a'si dilacerá cu unghiele faci'a, si a urlá langa cadavrulu sociului loru. Adeseori dorerea este sincera, cà-ci una veduva, mai alesu déca e betrana, cade intr'o stare inferióra, si nu se bucura neci de prerogativele, neci de favorurile, de cari s'a bucuratu cu sociulu, mai alesu déca acesta a fostu vreunu functionariu publicu. Unic'a favóre, ce-i remane, sunt anumite privilegie si una pensiune dela curte, ceea ce, de buna séma, este fórte laudabilu.

Interiorulu caseloru loru este mai multu uritu decàtu pomposu, nu pentrucà dóra n'aru voí se fia pomposu, ci pentrucà se temu, se nu fia obiectu invidiei séu rapacitatii turcesci, precumu nu me indoiescu cà este si de presente. Acesti barbari (turcii) afla placere in a devastá tóte, si a preface in cenusia sate intrege. Dupa ultimulu resbelu nu s'au vediutu altu ce, decàtu urme de campuri desierte, cari dupa pucini ani éra se aflau in stare infloritória.***)

Nefericiti locuitori ai unei astfeliu de frumóse tieri, voí meritati compatimirea toturoru acelora, cari sentiescu omenesce, mai cu séma a aceluia, care atàtia ani a traitu intre voi; si fiendu-cà si-a tienutu de placerea si datorinti'a sa a inaintá prosperitatea vóstra, elu merita si multiamita vóstra.

Dupa cumu am potutu eu judecá, am aflatu, cà isvorulu toturoru eroriloru acestei natiuni este de a se cauta in gubernulu mai multu decàtu despoticu, si in educatiunea miserabila fàra asemenare. Eu sunt

---

*) La nemti si la unguri, la poloni si la slavi, trecea de omu nepotentiosu acela, care nu bea pe intrecute, pàna ce cadea sub mésa. La unguri a duratu acésta pàna an. 1848; pe alocurea mai e sí astadi. Red.

**) Acilea ethnografulu némtiu a spusu unu mare adeveru, carele se póte comproba prin inductiune cu mii de exemple. Corruptiunea greciloru bizantini a gangrenatu corpulu nationale alu romaniloru, precumu gangrenase si pe alu greciloru. Nici-unu inemicu nu a facutu romaniloru atàta reu, pre càtu le au facutu grecii bisantini. Red.

***) Càte contradiceri la omulu acesta? De altu-mentrea, ce sunt éra birturile, celariele subterane, chiaru multe ospelle nemtiesci, pàna astadi. Red.

****) Ati uitatu luxulu nebunescu alu aristocratiei europene si chiaru alu celei germane. Red.

*) Radvanulu era trasura europena, transplantata si in Romani'a. Red.

**) Caus'a cà chiaru in Romani'a se mai afla pàna acuma relative prea pucini romani curati cá professionisti (meseriasi = Gewerbsleute), nu este lips'a de talentu, ci cu totulu altu-ceva. Despretiulu innascutu si traditionale càtra professiuni prosaice. Romanii antici avea in limb'a latina terminulu Ars sordida, pentru tóte acelea professiuni, care si pe nemtiesce se dicu schmutziges Gewerbe, care la antici era exercitate de sclavi, de manumissi, de libertini Acésta urma de trufia a mai remasu si pàna astadi in caracterulu nostru. Nu mai este bene asia, dara este. Red.

***) Asia? dupa pucini ani se aflá érasi in stare infloritória? Dara mai susu afirmase cà romanii sunt lenesi. Red.

convinsu, cà in scurtu tempu acésta natiune se va schimbá de totu si va poté emulá cu natiuni cultivate, déca una sórte favoritória o va aduce sub conducerea unui domnitorin dreptu, luminatu si humanu. Pre langa tóte aceste impregiurari vitrege intre romani se afla si acuma barbati cu merite. Deintre moldoveni familiele Cantamzero. Posetti, Balza*) si altele au produsu barbati eminenti, cari si-aru poté sustiené si afirmá stralucirea loru si intre popóre culte; si acestia cu atàtu mai vertosu sunt demni de glorificatiune si admiratiune, fiendu-cà au sciutu afirmá caracteriulu loru nobile si generosu chiaru si intre curiósele si universalele confusiuni.

Cu acestea pàna acuma cetite tractatulu se inchiaie. Prin cele scurtate séu lasate cu totulu afara reproductiunea n'a suferitu neci una perdere, pentrucà acele sunt mai cu séma essemple, istorii, fabule preste mesura gretióse si neestetice, deintre cari credu, cà destulu am amintitu, déca nu chiaru prea multu.

A ghicí séu descifrá acuma dein intregulu cuprinsu, cà cine si ce a fostu auctoriulu, nu numai nu este tréb'a mea, dara, neci nu este lucru essentialu; destulu cà eu am facutu unu pasu, altulu faca alu doilea si asia mai departe.

Inaintea nóstra jace judecat'a unui strainu asupra romaniloru Romaniei unite, scrisa acuma 70 séu 80 de ani. Competentii, déca afla de lipsa séu necesariu, critice si judece, pentrucá éra altii se póta trage folosu.

Scimu, cà de atunci incóce multe s'au schimbatu fórte, ba eu afirmu, cà sunt prospecte si pentru implinirea dorintiei sincere a auctoriului strainu; éra unele relatiuni, dorere, nu s'au schimbatu neci acuma dupa 70 de ani.

In unele privintie auctoriulu ratecesce fórte; ba, prin vacilarea si descrierea falsa a càte unui lucru, séu a unei impregiurari essentiale, auctoriulu arata limpede, cà basea tractatului seu este mai multu contemplatiunea superficiala, informatiunea neexacta, judecarea dupa vorbe góle, decàtu studiulu profundu si seriosu teoreticu si practicu, de si mai multi ani a vietiuitu intre poporulu Romaniei, despre ce, sciu, cà fia-care cetitoriu cunoscutoriu de lucru, se va fi convinsu la cetirea acestui tractatu.

Cu tóte acestea, in fine, eu nu potu negá nisuinti'a auctoriului de a fi, dupa cunoscientiele si scientiele sale respective, sinceru la scrierea tractatului seu, care credu cà l'au cetitu la tempulu seu mii si mii de straini, pre candu astadi, te miri, candu mai ratecesce intre secele degete ale vreunui scrutatoriu de bibliotece innecate de pulbere si obsediate de molii; déca nu cumuva partea cea mai mare dein ele va fi luatu piperiulu séu temei'a in spate si apoi lumea in capu.

*) Cantacuzenu, Rosetti, Balsiu. Red.

Unu sinceru scrietoriu strainu deci, are si mai multu pondu morale, crediementu, si este demnu de stima, cu atàtu mai vertosu, cà cei mai multi scrietori straini, mai cu séma magiari, germani si slavi, pàna ce ne impedecau séu legau fedelesiu, ba chiaru si astadi, au nespusulu eroismu a implea lumea in ruptulu capului cu informatiuni, tractate, opuri false, minciunóse si infame, despre trecutulu si presentele romanului si alu patriei sale stramosiesci.*)

Ionu Valeriu Barcianu.

Colectiune de diplome

d'in diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Urmare.)

1492. 14. Apr. Suppl. C. D. T. V. p. 113.

Testimoniu despre etatea lui Ioanu Corvinu, filiu naturale alu regelui Mateiu.

Sabb. prox. ante domi. Ramispalmarum. Testimoniales capituli Budensis, super revisione aetatis Ioannis Corvini de Hunyad, quod tunc annum aetatis 19. egerit.

1492. Suppl. C. D. T. V. p. 112.

Epistol'a lui Vladu-voda domnu alu Munteniei càtra Sibiieni, despre miscarile bellice a le turciloru, si anume cà sultanulu a datu vaivodatulu dela Semendri'a lui Ali-begu, éra celu dela Vidinu lui Malcoviciu, si cà sunt semne, cá si cumu ar volí se lovésca asupra Transilvaniei, se róga cá informatiunea sa se fia tienuta in secretu.**)

Datum in Bwkwresch Domin. prox. a. fest. S. Silvestri Papae. Wlad Valachiae Vajvodae literae ad Cibinienses de bellicis Turcarum motibus, nominatim Caesarem Turcarum Vajvodatum de Zendere familiari suo Alibek; Vajvodatum autem de Bodon cuidam Malkovich contulisse, viderique vim belli Transilvanis incubiturum. Petit hoc indicium ab se factum clam haberi, atque unice Stephano de Bathor communicari, ne si Turcae comperissent, molestiae sibi conflarentur.

Originale in Arch. Cibiniensi.

Copia inter Msta. Ederiana.

Innuit Engel „Geschichte der Valachei“ p. 183.

*) Tóte acelea descriptiuni false, minciuni, calumnii nerusinate, repetite in mii de variatiuni pàna in momentele de facia, isi au scopulu loru politicu pronunciatu, care este: A seduce opiniunea publica européna, a nullifica moralicesce pe poporulu romanescu, nationalitatea si statulu romanescu in ochii popóraloru, in ai suveraniloru si barbatiloru de statu, a'i face se creda, cà individualitate indepedenta, alaturea cu alte popóra independente. De aceea facu fórte bene toti romanii, carii nu tacu, ci se apara de càte ori intempina calumnii. Atàta inse totu nu este de ajunsu; ci trebue se ne reculegemu tóte poterile nóstre morali, spre a corege si extermina totu ce este reu si corruptu in noi; totu-odata a ne exercita si inmultí atàtu poterile spirituali, càtu si pe cele fisice. Red.

**) Asía dara Bucurescii era si pe atunci resiedentia? Red.

1493. Suppl. C. D. T. V. p. 134.

Turcii facusera incursiuni in districtulu Bistritiei, devastasera si sparsesera unele comune sasesci, care inainte de aceea platea contributiunile cu cetatea la unu locu. Acumu inse acelea comune era locuite numai de romani. Fienducà acelea comune si romanii era scutiti dein vechime de plat'a cincidiecimei, asia regele Uladislau demanda, cá se fia scutiti si in venitoriu.

Budae in festo S. Caeciliae. Uladislai mandatum ad Exactores quinquagesimarum in Transilvania, quod cum nonnullae possessiones Civitatis Bistriciensis omnem solutionem ab antiquo in medium saxonum facientes, ob Turcarum incursiones desolatae, a saxonibusque haud inhabitatae jam sint, verum per Valachos ad inhabitandum condescensae sint, et cum hujusmodi possessiones, et Valachi in iis residentes a solutione quinquagesimae ab antiquo exemti sint, hinc has possessiones, et Valachos a solutione quinquagesimae supportent, ad instar possessionum saxonicalium.

Orig. in Tabul. Nat. saxonicae.
Fragm. edidit (fere totum) Schlötzer p. 80.
Eder „de Initiis saxonum“ p. 162.

1493. Suppl. C. D. T. V. p. 136.

Turcii strabatusèra in Munteni'a cu armatele si hórdele loru. „Boierii, nobilii si comerciantii au fugitu de inaintea turciloru pàna la Sibiiu; dara sasii nu voliá se'i lase in cetate, precumu nu lasá nici pe aristocratii de aici*). Regele Uladislau le demanda cá se 'i lasa a intra, se aiba mente si se se folosésca de ocasiune, cá prin boierii si negutiatorii dein Munteni'a se afle mai usioru noutati despre operatiunile turciloru si se se scia intocmi si aparà.*)

Wladislai Regis mandatum ad Vajvodas Transilvaniae, ut Boerones, nobiles, aut mercatores partium Transalpinarum (i. e. Valachiae) Turcis Provinciam eorum invadentibus, Cibinium cum bonis suis intrare non inpediant, quoniam hoc pacto Cibinienses de diversis novitatibus avisati, facilius rebus suis consulere possint.

Copia inter Msta. Ederiana.
Innuit Engel „Geschichte der Valachei“ p. 183.

1493. Suppl. C. D. T. V. p. 129.

Voivodii Transilvaniei demanda secuiloru in numele regelui, sub pedéps'a perderei capului si a notei de tradatori, cá se se scóle indata si venindu di si nópte, se se adune la Sibiiu, pentru cà turcii sunt aprópe si stau se intre in acésta tiéra inpreuna cu romanii dein Munteni'a, comandati de „Calugaru voda.“**)

Ladislaus de Losoncz et Bartholomaeus Dragfi de Belthewk Wajvodae Transylvani, et siculorum Comites etc. Agilibus Capitaneis Belliductoribus cunctis, etiam alterius cujusvis status et conditionis hominibus siculis sedis Sepsy salutem et favorem. Certiores jam vos facimus, quod perfidissimi Turci, cum maxima multitudine, ingentique apparatu, et manu forti, assumtis etiam secum Kalagyor Vajvoda ac Universis Valachis Transalpinensibus Regnum hoc omni procul dubio hostiliter subintrabunt, quoniam in metis nostris inter alpes latitant. Pro eo committimus et mandamus vobis, et unicuique vestrum regia in persona firmissime, quatenus mox habita praesentium notitia, aliis literis nostris superinde minime exspectatis, per singula capita vestra exercitualiter tam equites, quam pedites confestim consurgere, et more alias consveto post nos versus Cibinium die, nocteque festinanter venire debeatis, et teneamini. Secus sub amissionis capitum et bonorum vestrorum, ac perpetua infidelitatis poena non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Zépmezew feria quinta proxima ante festum B. Mathei apostoli et Evang. anno Domini etc. LXXXX. tertio.

Et autographo edidit Eder in Felmero p. 168.

1494. 14. May. Suppl. C. D. T. V. p. 137.

Diplom'a regelui Uladislau II., dein care se vede, cà Egumenulu séu priorulu monasteriei santului archangelu Michailu dein Maramurasiu, anume Hilariu, castigase dela patriarchulu Antoniu alu Constantinopolei unu privilegiu de protectiune, pe langa care se recunósce calugariloru acelei monasterie si dreptulu de a'si alege pe egumenulu loru. Regele confirma acelu privilegiu pentru acelu cenobiu seu claustru, éra cu acea ocasiune nnmesce si comunele care appartienea la acela in numeru de siepte.*)

Cassoviae 14. May. Uladislai II. Literae, vi quarum ad preces Hilarii prioris Claustri sive Monasterii Ecclesiae B. Michaelis Arch. in Marmarosio graecae fidei confirmat, et transumit Privilegiales Antonii Patriarchae quondam Constantinopolitani, te-

---

*) In evulu mediu locuitorii cetatiloru dein tóta Europ'a se ferea si aparà de aristocrati si de oligarchi, cá si de ori care alti inemici straini, dein causa cà ceia le facea multe rele, ii spollá, subjugá si maltratá, ori candu apucá cetatienii pe manile loru. Red.

**) Vladu s'a calugaritu, dupa aceea inse elu nu mai era domnu, ci era Radulu V. De altumentrea tóte acestea patru documente dein urma, merita attentiunea historiografiloru Munteniei. Red.

*) Acestu documentu se publica aici numai in extractu; la Battyáni se póte vedé intregu, de unde l'au reprodusu séu citatu unii altii, fiacare spre scopuri diverse. Dara càte sute de documente cumu este acesta, n'au peritu pentru totu deauna! Perit'au si la popórale apusene mii de documente fórte necessarie spre a studié dein ele trecutulu si anume starea de inainte a culturei popóraloru, dara popórale care s'au tienutu si se tienu de ritulu grecescu, isi facura in acestu punctu chiaru de capu. Pare cà aru fi volitu in adensu cá se li se stérga memori'a de pre faci'a pamentului, asia u'au ingrijitu de documentele si de monumentele loru nationali. Acésta nepasare criminale a mersu asia departe, in càtu déca nu s'aru fi conservatu in apusu documente historice despre resariteni, histori'a popóraloru resaritene nu s'ar cunósce nici macaru in fragmente. Astadi chiaru, poporulu grecescu dein Greci'a isi tramite pe historiografii sei la Itali'a, pentru cá se caute si se afle documentele necessarie pentru compunerea historiei poporului grecescu si a imperiului bizantinu pe acesti dein urma 1200 de ani, pentru cà toti scriptorii bizantini greci nu ajungu nici pe de parte cá se dea materialu necessariu; uneori pe càte unu seculu intregu nu afli mai nimicu. Grecii, romanii si serbii se escusa de comunu cu devastarile turcesci; dara muscalii si rutenii cu ce se escusa? Inse nici escusarea cu turcii si cu tatarii nu se póte admitte de causa unica a lipsei de documente historice, ci reulu celu mai mare jace cu totulu airea; despre acela inse nu se póte vorbí numai in fuga, nici in note cumu sunt acestea. Red.

nore quarum dictum Claustrum, ejusque pertinentias in Szilágyság, Megyesalja,[1]) Ugocsa, Persova, Csicho,[2]) Balvanus[3]) et Almazaz, suam in protectionem recipit, indulgetque ut sibi priorem eligat sibi subjectum.

Edidit Battthyány Leg. Ecc. T. I. p. 216, et 217 in Nota.

1495. Suppl. C. D. T. V. p. 149.

Se pare cà romanii dein Transilvani'a se revoltasera érasi in contra tiraniei, pentru cà regele Uladislau scrie, cà in diet'a ce se tienuse in acestu anu in Transilvani'a, s'a consultatu cu voivodulu Transilvaniei despre midiulócele cu care s'ar potea reinfrena revolationarii si anume valachii, carii se sculasera in contra nobililoru si a sasiloru.*)

Wysegrad sabb. prox. p. fest. BB. Philippi et Jacobi apost. — Uladislai Regis literae, e quibus evenit: Regem cum Vajvoda Transilvaniae de Maleficis coercendis, nominanter de tuendis a licentia Valachorum ceteris Regnicolis Transilvaniae anno superiori (1494) in Transilvania dum esset, consilia agitasse,**) mandataque edidisse.

Ex autographo innuit Eder in Felmer p. 170 —171.

Uladislai II. Literae.

1495. 1. Nov. Suppl. C. D. T. V p. 152.

Regele Uladislau provóca intre amerintiari fórte serióse pe Vladu voda filiu alu lui Vladu II. Draculu, cá se éssa nesmentitu dein Transilvani'a, se se retraga la Temisiór'a, sè nu mai cerce invasiuni in Munteni'a, si se nu faca stricatiuni sasiloru pe cari i auctorisá. cà se se apere de elu ori cumu voru sci ei.***)

Magnifico Vlad Wayvodae filio quondam Drakwlya fideli nobis dilecto. Jam aliquoties ad te scripsisse meminimus, ut de illis partibus Regni nostri Transylvanis exire deberes, nunc autem intelleximus non sine displicentia Te adhuc in illis partibus esse, et plurima damna, atque nocumenta praesertim saxonibus nostris irrogasse; praeterea etiam partes Transalpinas contra treugas pacis jam aliquoties invasisse, quod certe, et moleste ferimus, et tibi graviter etiam imputamus. Unde volumus, et Fidelitati tuae harum serie districte committimus, et mandamus, ut statim, et in continenti acceptis praesentibus, sine omni ulteriori mora, et procrastinatione, de illis partibus exire, et ad fidelem nostrum magnificum Josa de Som Comitem Temesiensem venire modis omnibus debeas, nam certus esto, quod praefatis saxonibus nostris omnimodam facultatem dedimus, ut se adversus Te, et tuos, utcunque potuerint defendant. Secus igitur non facturus. Datum Chanadini in festo omnium sanctorum a. C. 1495.

Ex Originali transscripserat Jos. Car. Eder.

Innuit Engel „Geschichte der Valachei" p. 185 —186.

Uladislai mandatum Statutorium pro familia Rusori super Possessione Rusor, et Serel nova Donatione mediante collata 1495*)

Suppl. C. D. T. V. p. 153. et 154.

Mandatu statutoriu alu regelui datu in favórea vechiei familie romanesci dela Riusioru preste comunele Riusioru si Serelu in districtulu Hatiegului. Acestu documentu pórta dat'a dein Sibiiu in Transilvani'a, unde venise regele in anulu acesta.*)

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungariae etc. fidelibus nostris Capitulo Ecclesiae Albensis Transilvaniae salutem et Gratiam nram. Cum nos ad supplicationem nonnullorum fidelium nostrorum Matti. nrae. propterea factam, tum vero attentis, et consideratis fidelitate, et servitiis fidelium nostrorum nobilium Stephani de Rusor, ac Joannis, et Ladislai carnalium, nec non Michaelis, et alterius Ladislai fratrum suorum patruelium Matti. nrae. juxta ipsorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis possessiones Rusor praedictum, ac Serel vocatas in Districtu de Haczek**) habitas, in quarum pacifico Dominio iidem progrenitores ipsorum ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt etiam de praesenti. Item totum et omne Jus nostrum regium ect. simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, praemissis sicut praefertur stantibus, et se habentibus, memoratis Stephano etc. ipsorumque haeredibus, et posteritatibus universis, vigore aliarum literarum nostrarum novae nostrae Donationis titulo exinde confectarum in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in Dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci, super quo fidelitati vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus etc. (reliqua juxta stilum mandati statutorii) Datum in Civitate nostra Cibiniensi,***) in festo B. Aegidii abbatis anno D. 1495. Regnorum nostrorum anno Hungariae 5. Bohemiae vero 34.

Originale exstat in Archivo Capit. alb. Transilvaniae, cujus dorso series executionis his verbis est superscripta:

---

[1]) Meszesalya, [2]) Csicso et [3]) Bálványos Ct. Szolnok Inter.

*) Asia dara acésta revolutiune partiale transilvana a fostu mai multu romanesca. Dupa 10 ani, adeca in 1506, a urmatu alt'a secuiésca, totu dein caus'a tiraniei; in 1514 s'a intemplatu cea mare si terribile sub comand'a lui Georgie Dozsa, dupa care urmà sclavi'a cea mai ferósa si selbateca a poporului intregu, careia in fine 'i successe mórtea regelui si a Ungariei in baltile dela Mohaciu, 1526. Ne pare fórte reu, cà nu ne aflamu in positiune de a publica la loculu acesta epistol'a intrégà a regelui Ungariei, pentru cá dein ea se se védia pe càtu s'ar potea, natur'a acestei revolutiuni romanesci.

**) Ergo 1494. psente Rege comitia fuere celebrata in Transilvania.

***) Acestea invasiuni le facea Vladu in contra lui Radu voda V.

*) Combina cu documentele precedenti, despre revolutiunea romanesca, si despre Vladu voda. Vedi si numele romanesci séu slavo romanesci ale veciniloru familiei dela Riusioru, cumu Danciu dela Barbatesci, Buda dela Galati, alti trei dela Baiesci, Radulu, Nanulu, Lascu, Stoica.

*) Cfr. a. 1398. 1435. 1453. in hac collectione.

**) Ergo anno 1485. Haczeg jam fuit Districtus. Jam a. 1435. imo 1398. provincia, quod idem fuerat.

***) Ergo Uladislaus Rex fuit anno 1495. in Transilvania, signanter Cibinii.

„Executio facta est feria 3. in profesto Joannis ante portam Latinam. Homo Regius Demetrius Vádi Capitularis Joannes Capellanus Curiae Episcopalis, commetanei sunt: Jacobus Dancso de Barbatzest, Michael Buda de Galácz, Jonnes, Demetrius, Stephanus de Bajesd, Stephanus, Michael, Radul, David, Naan, Laczko, et Sztojka de Fejérviz nullo contradictore apparente."

Uladislai II. Regis mandatum statutorium pro Michaele Kendefy, et Petro Kenderesi de Malomviz super possessionibus Malomviz, Malomtorok, Sebestorok etc.

1496. Suppl. C. D. T. V. p. 161—163.

Diploma de noua donatiune regésca pentru cele duoe familii romanesci Candea si Candrescu, cunoscute atàtu de bene dein alte documente publicate pàna acilea, anume in cursulu anului trecutu. Donatiunea li se face pe 9 comune intregi, pe parti egali in alte 7 si pe bucati de possesiuni in 3 comune.*) Dragomiru etc., totu nobili, cumu si unu preotu, totu nobile, dein comun'a Livadea.

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungariae et Bohemiae etc. fidelibus nostris capitulo Ecclesiae Albensis Transilvaniae salutem et gratiam. Cum nos, cum ad nonnullorum fidelium nostrorum egregiorum Michaelis Kendefy de Malomviz, ac Petri Kenderesi de eadem fratris ejusdem nostrae propterea factam majestati, tum vero consideratis fidelitate, et servitiis eorundem Michaelis et Petri per eos sacrae imprimis dicti Regni nostri Hungariae Coronae, ac deinde majestati nostrae pro locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis, totales possessiones Malomviz praedictam Malomviztorok, Sebestorok, Ostrovel, Noxora, Ohaba, Sibisel, Valya, et Feder vocatas, item directas et aequales possessionum medietates Ponor, Baar, Kernesd, Poklissa, Voncsokfalva, Szent-Peterfalva, et Réja vocatarum, nec non portiones possessionarias in possessionibus Pojen, Galácz, Fizesi vocatis omnino in Comitatu Hunyadiensi, et Districtu Haczeg existentes habitas, in quarum pacifico Dominio iidem progenitores suos ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt etiam de praesenti, simul cum omni Jure nostro Regio, si quod in eisdem totalibus possessionibus, ac medietatibus possessionum, nec non portionibus possessionariis qualitercunqne haberemus, aut nostram ex quibuscunque causis, viis, modis, et rationibus concernerent majestatem, ac pariter cum cunctis earundem utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, praemissis sicut praefertur stantibus, et se habentibus, memoratis Michaeli Kendefy, et Petro Kenderesi de praedicta Malomviz ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis, vigore aliarum literarum nostrarum, novae nostrae Donationis, et Juris nostri Regii praedicti titulo in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem in dominium earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittàtis hominem pro testimonio fide dignum, quo praesente Johannes de Klopotiva, sive Nicolaus Myresdi, vel Andreas Puj, sive Johannes Pestheny, aut Martinus de Várhely, seu Nicolaus de Szálláspataka, neve Opris de Oszthryva, vel Ladislaus de eadem Klopotiva, sive Petrus de eadem aliis absentibus homo noster ad facies dictarum possessionum e. c. t. (reliqua juxta stilum solitum mandati statutorii). Datum Budae in vigilia visitationis Beatissimae Virg. Mariae a. D. 1496. Regnorum nostrorum Hungariae a. 6. Bohemiae vero 25.

L. S.
appensi.

Dorso hujus mandati statutorii sequentia sunt scripta: „Executio facta est in festo B. Marci Evang. Homo Regius Oprys de Oszthrovu, Capitularis Albertus Capellanus albensis archidiac. nullo condradictore apparente. Item commetanei fuerunt: Nicolaus Pogány, Janko de Klopotiva, Dominicus de Osztro, Presbyter nobilis de Livad, Michael de Zechel. Item feria 2. in festo Philippi et Jacobi apostolorum Nicolaus de Kernesd sua, ac Demetrii fratris sui carnalis personis comparens, praemissae introductioni contradixerunt, qui propterea vocati sunt ad octavas affuturas. Inhibitio autem facta est solum super portionibus possessionariis in Kernesd, Poklisa, Galácz, Fizech, et Poën habitis. Item tandem feria 5. scilicet die 10. Executionis praedictae Johannes Visthes de Galacz in sua, item Dionisii, Jacobi, Valentini carnalium ac Buda de eadem Galacz, item Nicolai filii ejusdem Buda personis comparent, quantum ratione portionum eorundem possessionariarum in eadem Galacz, et Fizech vocatarum . . . . . partium earundem p . . . . . contradixit, quorum . . . . . in Octavis . . . . . Item die 15. Statutionis praedictae, Sthroya de Ponor sua, item Petri, Johannis, Vonae, Volkul, Daniel, Roman de eadem Ponor in personis ratione medietatis ejusdem Ponor contradixit. cui commissum est, ut compareat in Octavis. Item eodem die 15. Dragumer de Baar contradixit, quibus commissum est, ut in Octavis compareant, et hoc ego . . . . . Johannes Vythéz.

Originale exstat in Arch. Capit. alb. Tranniae.

In Transumto anni 1746. possidet D. Franc. Kenderesi de Felső-Szálláspataka.

(Va urma.)

*) Asia dara acestea duoe familii de cnezi romanesci ajunsesera pàna pe la finea vécului alu 15-lea intre cele mai avute si mai de frunte ale tierei; cu alte cuvente: ele incalecasera bene preste mai multe comune romanesci, dupa usulu acelui tempu. Famili'a Candea castigà dela imperatii Austriei titlulu si rangulu de comite (Graf) sub numele magiarisatu de Kendefy. Vedi si in acestu documentu càteva nume romanesci si slavo-romanesci, cá: Oprisiu, Voina, Voicu, Romanu, Stroia.

Versatulu.

Versatulu, séu cumu se dice in mai multe parti, bubatulu (Variolae) isi ia predile sale de mai multe luni, éra anume in unele parti, precumu si acilea in Brasiovu, omóra mai reu decàtu a omoritu chiaru si coler'a dein 1866. Pe locuitorii dein Schiai 'ia decimatu. Se vedemu ce dice unulu dein medicii nostrii cei mai renumiti, adeca dr. At. Fetu, despre Versatu, in Manualulu seu de medicina practica. Cei carii pricepu terminologi'a medicinei, voru explica si celoru carii nu o pricepu:

§ 1. Variol'a (versatulu).

Variol'a este o febra exantematica speciala, contagiósa, caracterisata prin desvoltarea, la suprafaçi'a pelei, a mucósei gûtului, a unui numeru de bubutie, care supurandu, lasa in loculu loru, pete trecatóre, séu semne aduncate si statornice.

Variol'a este regulata séu neregulata, simpla (blanda) séu maligna (rea) si complicata. Evolutiunea variolei simple si regulate se imparte in cinci stadii: 1) incubatiunea, 2) invasiunea, 3) eruptiunea, 4) supuratiunea si 5) desicatiunea.

1) Incubatiunea durédia, in de comunu, dela 8 pàna la 9 dile; ea se póte prelungi si pàna la 20 dile. Stadiulu acesta nu se caracterisa prin nici o turburare apreciabila.

2) Invasiunea se anuncia prin curbatura, lassitudene, fiori, durerea-de-capu, intiepenirea membriloru si a fecei, grétia, varsatur'a, durerea de siele, o caldura insemnata a pelei, o misïcare febrila fórte viua si o mare plecare la sudóre. La copii, se observa, adese ori, pucina diarhoea, deliru séu convulsiuni. Durat'a acestui stadiu este de doue, trei séu patru dile.

3) Eruptiunea se arata la atrei'a séu la a patr'a di dela inceputulu morbului; mai antaiu apare pe pele unu certu numeru de pete, séu de puncturi rosii, cari se prefacu in radicature mice, papulóse, ce se implu cu unu liquidu serosu si transparentu, apoi, opacu si purulentu. Eruptiunea incepe la facia, se intinde apoi, pe gûtu, trunchiu si estremitati; uneori, pustulele suntu fórte numeróse, si apropiate unele de altele (variol'a confluinta); alte-dati, pustulele lasa intre ele intervale insemnate (versatulu discretu). Pe candu eruptiunea se face la pele, unu certu numeru de pustule se ivesce pe conjunctiv'a ochiloru, pe mucós'a gurei, a inghititórei, a gûtului si chiaru a tracheei. Aceste pustule suntu insocite de suferinti'a ochiloru, de durerea gûtului si de dificultatea de a inghiti, de tusa si de ragusiala. Dupa efectuarea eruptiunei, ferbintiél'a in de comunu, scade; daru, in casuri de variola confluinte si de alte complicatiuni, febr'a persista. Pustulele, desvoltandu-se, devinu buricóse prin deprimarea centrului loru. Càtra a patra di a eruptiunei (a 7-a séu a 8-a dela inceputulu morbului) pustulele se incungiuru cu o arióra, séu cercu rosiu, si tiesetur'a celulara subcutana se infla pretutindene; inflatur'a acésta este mai mare la facia, dein care causa patientulu nu'si póte deschide ochii; traseturele fecei sale suntu sterse si fisionomi'a n'are nici o espresiune; estremitatile inflandu-se capata unu volumu indoitu de acelu naturale alu loru.

4) Febr'a, care scadiuse, dupa terminarea eruptiunei, se reivesce prin supuratiunea besïcutieloru variolei; aceea ce constitue febr'a secundara séu supuratória; acésta febra apare la a opt'a séu a nou'a di dupa invasiunea versatului. Pustulele se presenta la unii, cá nisce besicutie large, regulare, rotungióre, opace, albicóse, molatice la pipaire si pline de unu liquidu purulentu. Inflatur'a pelei sporesce si este insocita de o salivatiune abundanta. Càtra a diecea séu a unusprediecea di, inflatur'a fecei si salivatiunea dispare si se inlocuesce prin o inflatura oedematósa de mani si de pitióre.

5) Desicatiunea incepe, in decomunu, càtra a diecea di dupa invasiune; uscarea pustuleloru se face pe locu; inse, mai desu, pustulele rumpendu-se, desierta dein ele liquidulu, ce contieneau; materi'a acésta uscanduse forméza nisce cojitie brune (negritióse), séu galbie de grosime diferita; cójele, care la inceputu erau adherinte, se deslipescu de pele si cadu dela a cincispredieceа pàna la a douedieci si cincea di; in tempulu rumperei loru pustulele respandescu unu mirosu particulariu si desplacutu. Desicatiunea (cojirea) incepe la facia si apoi se intinde la trunchiu si in urma la estremitati. Sub cójele varsatului se forméza nisce ulceratiuni de o aduncime diferita, care tamaduindu-se, la unii lasa nisce puncturi rosii si trecatorie; éra la altii remanu nisce semne statornicie si aduncate. In tempulu desicatiunei pustuleloru dispare inflatur'a fecei si a membriloru.

Desicatiunea pustuleloru nu se observa in gura si in inghititóre, dein causa cà besicutiele acestoru parti nu ajungu mai nici-odata la supuratiune.

Formele variolei. Descrierea precedenta este icón'a unei variole regularie; inse morbulu acesta presenta mai multe anomalie, irregularitati si simptome mai multu séu mai pucinu grave, si acésta constitue: variol'a maligna, irregulara, complicata; asia 1) déca agitatiunea, delirulu, convulsiunile, care insocescu uneori variol'a, la inceputu au o violentia si o durata esagerata; atunci variol'a se chiama maligna (rea); 2) variol'a pórta numirea de ataxica, candu delirulu si agitatiunea predomnesce preste celealalte simptome; 3) variol'a se dice adynamica, candu predomnesce lasitudinea, prostratiunea si debilitatea; 4) eruptiunea s'insocesce adese de o tendentia haemorhagica generale; pelea se acopere de ecchimóse impreginrulu bubutieloru, si in intervalii loru; sangele se respandesce in tiesetur'a conjunctiveloru, séu ése dein organismu sub forma: de epistaxa, de haemorhagia intestinale, de haematuria, séu de haemoptisia, atunci variol'a se dice haemorhagica. In midiuloculu acestoru accidenti, eruptiunea se face reu, pustulele se desvolteza

incompletu, ele se usuca, se vestediescu prea prematuru, pe langa serositate ele contienu si sange. Acesti accidenti, cari complica, mai alesu, variol'a confluinte, se potu iví si in cursulu variolei discrete.

Pe langa acésta mai potu complicá versatulu si alte afectiuni, p. e. inflamatiunea plumoniloru, a pleurei, a cordului, a incheieturelorn etc. Pustulele inghitîtórei provoca une-ori, o angina grava; acele ale gûtlejului, angustandu glott'a, ocasionesu, o sufocatiune inspaimantatóre.

La copii se ivesce càte-odata o diarhoea inderepnica; asemene se observa: ophtalmii grave, dein care póte resulta opacitatea corneei si nevederea; otita (inflamatiunea urechei), care provóca, une-ori prin supuratiune, destructiunea ossisioriloru audiului si perforatiunea timpanului (tobei), causandu o asurdire incurabila. Inse cele mai frecuente complicatiuni sunt abcesii subcutani, cari se observa pe mani si pe pitióre, pe trunchiu, pe gûtu si pe falci.

C a u s e l e. Singur'a causa a versatului este contagiulu variolicu. Contagiunea póte fi imediata prin inoculatiune, séu mediata: prin contactulu cu persónele, care jacu de versatu. Contagiunea incepe dein momentulu supuratiunei si remane posibila pàna la caderea cójeloru. Variol'a se arata in modu sporadicu séu epidemicu; variol'a póte domní in ori-care ano-tempu, éra mai alesu primavér'a si vér'a.

Variol'a se arata la ambele sexe si la tóte etatile; éra mai cu séma la copii.

Toti individii espusi nu suntu loviti de versatu, pentrucà acésta depinde dela o dispositiune speciala de a primí influenti'a contagiului, séu de a resistá la actiunea lui.

D i a g n o s u l u. Intensitatea febrei, grétia si versatura, éra mai alesu durerea de siele, suntu semne precursorii de invasiunea variolei; semnele acestea devinu si mai sigure, déca patientulu in cuestiune n'au jacutu de versatu, nici au fostu vaccinatu, si déca elu este in etatea juvenile: in fine, candu eruptiunea au aparutu cu caracterii sei, atunci nu mai este nici o indoiéla despre presenti'a versatului.

P r a g n o s u l u. Variol'a este totu-deauna unu morbu seriosu; ea este si mai periculósa pentru copii fragedi. Variol'a confluenta este mai grava, decàtu acea discreta; acea epidemica mai periculósa, decàtu acea sporadica. Este mai totu-deauna funesta: variol'a haemorhagica (versatulu negru); aceea la care eruptiunea se face cu greutate, cumu si acea complicata de deliriu, de agitatiune, de convulsiune si de alti accidenti cerebrali, mai alesu, déca acesti accidenti se ivescu chiaru dela inceputulu morbului. Inflamatiunea laringei, a bronchiiloru, a plumaniloru, a pleurei, a cordului, sporescu si mai multu gravitatea morbului. Abcesii, cari se ivescu in diferite parti ale corpului, adaogu la gravitatea morbului: prin a loru supuratiune prelungita. Morbulu este in destulu de blandu la persónele jacute de versatu, candu ele suntu érasi lovite de variola. Candu imflatur'a fecei si salivatiunea disparu fàra a fi inlocuite prin o inflatura oedematósa a peciórilorn si a maniloru, atunci acésta impregiurare indica mai totu-deauna o terminatiune letala a morbului.

Tractamentulu este preservativu si curativu:

a) P r e s e r v a t i v u. Se sciea in unele parti ale Asiei, cà inoculatiunea impucinéza periculii variolei; acésta operatiune introdusa mai antaiu in Engliter'a la 1673 si apoi in tóta Europ'a, fu parasita in an 1798, dupa descoperirea vaccinei de càtra dr. Jenner. Acestu excelente preservativu, in contra versatului, de-si nu este absolutu, totusi elu dà securitate persónei vaccinate pentru unu certu numeru de ani, precumu acésta vomu arata tractandu despre vaccinare.

b) Tractamentulu curativu alu variolei, fiendu analogu cu alu coriului si alu scarlatinei, se va institui dupa aceleasi regule. Candu variol'a este simpla, bolnavulu se va culcá intr'unu patu, unde va fi usioru acoperitu; temperatur'a camerei va fi potrivita si diet'a absoluta; de beutu i se voru dá beuturi caldutie si acrisióre. Candu incepe a se aratá exanthema, se va administrá o baia de pitióre cu mustaru, spre a favorisá eruptiunea si a combate durerea de capu. Ochii se voru spalá cu apa caldutia, candu se arata pustule pe pleope; durerile de gûtu voru fi combatute prin gargare cu céiu de flóre de socu séu de teiu; se va dá unu glistiriu séu unu purgativu usioru. Candu bolnavii au agitatiune si suntu cuprinsi de insomniu, séu candu eruptiunea este fórte incéta, se va face o baia calda; in acestu dein urma casu se potu intrebuintia frictiuni peste totu corpulu cu otietu aromaticu, cu-o flanela uscata, séu cu spirtu de camphora.

In casurile de variol'a maligna, se va chiama fàra intardiare unu medicu; éra pàna la sosirea lui se va dá urmatoriulu adjutoriu:

1) Déca variol'a este complicata de deliru si de alti accidenti nervosi, atunci se va pune bolnavulu intr'o baia caldutia si i se va turná apa rece pe capu; asemenea potu fi utile aici besicatórele aplicate la céfa, ori lipitórele puse dupa urechi, déca simptomii mentionati sunt sub dependenti'à inflamatiunei creeriloru.

2) Déca dein contra, se arata simptomii adynomici, atunci se voru administrá pe langa zama de carne concentrata, unu vinu bunu, china si alte medicamente tonice.

3) Totu midiulócele prevediute la Nr. 2) se voru intrebuintiá si la casu de versatu negru (versatulu haemorhagicu) candu elu nu este complicatu de simptomi cerebrali; pe langa aceste se voru aplicá si remedii indicati la haemoragii art. 10.

4) La casu de laringita, pleuro-pneumonia, se voru administrá remedii indicati, in specialu, la fiacare deintre acesti morbi.

(Va urma.)

Exemple de limb'a si terminologi'a militaria.

In Nr. 1 alu Transilvaniei amu promissu cà vomu reproduce dupa regulamente prelucrate romanesce mai alesu dein limb'a francésca, càteva capite si pericope, dein care tenerimea se cunósca si pe acestu terrenu alu activitatiei omenesci progressele pe care le a facutu limb'a nóstra, éra cei carii voru veni in positiune de a servi la óste, se se scia ajuta in diversele situatiuni in care voru fi aruncati. Incepemu si vomu continua cu:

Regulamentu asupra exercitiului si manevreloru de infanteria. Titlulu I. Deosebitele formatiuni si basele instructiunei. Articolulu I. Formatiunile in linia.

1. Se numesce linia ori-ce formatiune, in care deosebitele elemente ale unei trupe sunt asiediate unele langa altele, fia desfasiurate, fia in colóne de compania, fia in colóne de batalióne.

2. In formatiunile in linia, brigadele unei aceeasi divisii, regimentele unei aceeasi brigade si batalionele unui acelasi regimentu voru fi hotarite, dela drépt'a la stang'a, dupa cumu urméza: antai'a si a duo'a brigada; antaiulu si alu duoilea regimentu; antaiulu, alu duoilea si alu treilea batalionu.

3. La tóte intrunirile trupeloru in linia, se voru deosebí duoe ordini: ordinea desfasiurata si ordinea de lupta.

4. Ordinea desfasiurata consista in dispositi'a elementeloru fia-carui batalionu, desfasiurate intregi pe aceeasi linia; nu se intrebuintiéza decàtu la esercitiuri si la reviste.

5. Ordinea de lupta consista in dispositi'a batalionului in corpu de bataia si in companii de tiraliori; se intrebuintiéza la manevre si in operatiile tactice.

6. Ori-care aru fi ordinea in care se gasesce, intervalele cari trebue se separe deosebitele elemente ale trupei in linia desfasiurata, voru fi regulate precumu urméza:

Intre batalióne, treidieci pasi;
Intre regimente cincidieci pasi;
Intre brigade sieptedieci si cinci pasi;
Intre divisii un'a suta pasi.

A. Ordinea desfasiurata. Pl. I.

7. In acésta ordine, companiile fia-carui batalionu, voru fi desfasiurate unele langa altele, si numite dela drépt'a la stang'a, dupa cumu urméza: antai'a, a duo'a, a trei'a si a patr'a compania.

8. Compani'a se forméza pe duoe renduri, in chipulu urmatoriu: caporalii sunt asiediati in antaiulu rendu, acei ai caprariiloru soçiu la stanga. Omenii sunt asiediati dupa inaltime in fia-care capraria, in caprariile nesotia caporalulu celu mai inaltu forméza cu omulu celu mai inaltu antaiulu sîru; cei duoi mai inalti dupa acésta, alu duoilea sîru, si urméza astufeliu, pànà la celu dein urma siru, care este compusu dein duoi ómeni cei mai mici; in caprariile soçiu cei duoi mai inalti forméza antaiulu sîru, cei duoi mai inalti dupa acésta alu duoilea siru, si urméza astfeliu pàna la celu dein urma siru, care este compusu dein caporalulu celu mai micu alu caprariei si dein omuln celu mai micu. Candu o capraría se compune de unu numeru nesoçiu de ómeni, o complectéza luandu unu soldatu dein caprari'a urmatóre, si celu dein urma siru alu plotonului remane formatu in acestu casu dein caporalulu caprariei a opt'a, séu a siesespredіecea.

Cu tóte acestea, soldatii elasei antaiu voru fi impartiti de o potriva, pe totu tronulu companiei.

9. Fia-care compania va fi impartita in duoe plotóne; fia-care plotonu in duoe semi-plotóne; fia-care semi-plotonu in duoe sectii; fia-care sectiuni in duoe caprarii. Pentru a manevra, caprari'a va formá o grupa, si la trebuintia, vu potea fi impartita in duoe grupe.

10. Plotónele, semi-plotóne, sectiile si caprariile, voru fi numerotate dela drépt'a la stang'a fia-carii companii.

11. Compositi'a deosebiteloru fractii in compania pentru servitiulu interioru va fi acelasi cá sub arme; pentru cá oficerii, sub-oficerii si caporalii se fia totudeauna cu fractiile trupei ce comanda obicinuitu.

12. Sirurile voru fi numerotate in fia-care plotonu dela drépt'a la stang'a.

13. Distanti'a intre renduri este de patrudieci centimetre, mesurate dela peptulu omului dein rendulu alu douilea pàna la omulu ce urméza in siru, séu pàna la sacu, déca soldatulu 'lu are.

14. Incheietorii se asiedia la duoi pasi dupa alu douilea rendu.

15. Antai'a si a duo'a compani'a dein fia-care batalionu, forméza semi-batalionuln dein drépt'a; a trei'a si a patr'a compania forméza semi-batalionulu dein stang'a.

Loculu oficeriloru, sub-oficeriloru si caporaliloru.

16. Capitanulu, inapoi'a centrului companiei la trei pasi dela incheiere.

17. Locotenentulu, la drépt'a plotonului antaiu, in antaiulu rendu; elu este siefulu acestui plotonu.

18. Sub-locotenentulu celu mai vechiu la drépt'a plotonului alu duoilea, in antaiulu rendu, elu este siefulu acestui plotonu.

19. Sub-locotenentulu celu mai nou, la incheiere inapoia centrului semi-plotonului alu douilea, elu este siefulu acestui semi-plotonu.

20. Sergentulu-maioru, la incheiere, inapoia centrului semi-plotonului alu 4-lea.

21. Sergentulu-furieru, la incheiere, inapoia centrului semi-plotonului antaiu.

22. Candu compani'a va avea numai unu sub-locotenentu, sergentulu-maioru va comandá semi plotonulu alu duoilea si furierulu pe alu patrulea.

23. Sergentulu, siefu alu sectiei antaia, se asiédia inapoia locotenentului in alu duoilea rendu; elu va fi dreptulu directionale alu companiei, séu alu subimpartirei la care este atasiatu.

24. Sergentulu, siefu alu sectiei a duoa, se asiédia la incheiere dupa stang'a semi-plotonului antaiu; elu va fi stangulu directionale alu subimpartirii la care este atasiatu.

25. Sergentulu, siefu alu sectiei a treia, se asiédia la incheiere dupa drépt'a semi-plotonului alu duoilea; elu va fi dreptulu directionale alu subimpartirii la care este atasiatu.

26. Sergentulu, siefu alu sectiei a patr'a, se asiédia la incheiere dupa stang'a semi-plotonului alu duoilea; elu va fi stangulu directionale atu plotonului antaiu, séu alu semi-plotonului alu douilea.

27. Sergentulu, siefu alu sectiei a cincea, se asiédia inapoia sub-locotenentului in alu duoilea rendu; elu va fi dreptulu directionale alu plotonului alu duoilea, séu alu semi-plotonului alu treilea.

28. Sergentulu, siefu alu sectiei a siésea, se asiédia la incheiere, dupa stang'a semi-plotonului alu treilea; elu va fi stangulu directionale alu subimpartirei la care este atasiatu.

29. Sergentulu, siefu alu sectiei a siéptea, se asiédia la incheiere dupa drépt'a semi-plotonului alu patrulea; elu va fi dreptulu directionale alu sub-impartirei la care este atasiatu.

30. Sergentulu, siefu alu sectiei a opt'a, se asiédia la stang'a plotonului alu duoilea; elu va fi stangulu directionale alu companiei, séu alu sub-impartirei la care este atasiatu.

31. La plotonuln dein urma alu fia-carui batalionu, directionalulu stangu se asiédia la stang'a antaiului rendu alu batalionului.

32. Caporalii se asiédia la drépt'a si la stang'a fia-carii sectii, in antaiulu rendu, cu caprariile loru, dupa cumu s'au prescrisu la Nr. 8, astfeliu: caporalii caprariiloru nesociu, se fia la drépt'a si ai caprariiloru sociu, la stang'a caprariiloru loru.

33. Inlocuirea oficeriloru si sub-oficeriloru se va face càtu se va potea dein gradu in gradu, in fia-care subimpartire a companiei. In lips'a capitanului si locotenentului dein aceeasi compania, colonelulu va hotari pentru a o comandá, déca crede de trebuintia, unu locotenentu deintr'o alta compania.

Loculu oficeriloru generali, oficeriloru superiori, oficeriloru de statu-maioru si adiutantiloru.

34. Comandantulu de divisie, la un'a suta pasi inapoia liniei, càtra centrulu divisiei sale; adiutantii sei la stang'a si puçinu inapoi; siefulu de statu-maioru alu seu la siese pasi inapoia lui, avendu, ceva mai inapoi, la duoi pasi pe unu rendu oficerii atasiati la statu-maioru si oficerii de ordonantia; acestia dein urma la stang'a celoru d'antaiu.

35. Comandantulu brigadei, la siésedieci pasi inapoia liniei, càtra centrulu brigadei sale; adiutantulu si oficerulu seu de ordonantia la stang'a si puçinu inapoia lui.

36. Colonelulu, la cincidieci pasi inapoia incheietoriloru, càtra centrulu regimentului seu, avendu la drépt'a pe locotenentulu-colonelu, si la stang'a pe unu oficeru de ordonantia, adiutantu de regimentu pentru manevre, si unulu si altulu pucinu inapoi.

37. Maiorulu, la treidieci pasi dela incheiere, inapoia drapelului séu fanionului batalionului seu.

38. Oficerulu insarcinatu cu functia de adiutantu-maioru, la diece pasi dela incheiere, inapoia centrului semi-batalionului dein drépt'a.

39. Mediculu, cassierulu si oficerulu cu imbracamintea, la diece pasi dela incheiere, inapoia centrului plotonului celui dein urma alu semi-batalionului dein drépt'a.

40. Adiutantulu la diece pasi dela incheiere, inapoia centrului semi-batalionului dein stang'a.

Loculu sapatoriloru, tobosiariloru, cornistiloru si musicantiloru.

41. Sapatorii pe duoe renduri, la drépt'a regimentului, avendu stang'a loru departe de 10 pasi de 1 plotonu, caporalulu sapatoru la drépt'a sapatoriloru, in antaiulu rendu. Tobosiarii fia-carui batalionu, formati pe duoe renduri, la duoedieci pasi dela incheiere, inapoia antaiului plotonu alu semi-batalionului dein stang'a; tambur-maiorulu la duoi pasi inaintea tobosiariloru batalióneloru loru.

42. Cornistii fia-carui batalionu, formati pe duoe renduri, la doui pasi inapoia tobosiariloru, sergentulu-cornistu, la drépt'a cornistiloru antaiului batalionu; caporalii-cornisti la drépt'a cornistiloru batalióneloru loru.*)

43. Musicantii formati pe patru renduri, la duoi pasi si la stang'a tobosiariloru antaiului batalionu; siefulu musicei la drépt'a antaiului rendu.

Drapelurile.

44. Drapelulu fia-carui regimentu se asiédia la centrulu batalionului alu duoilea, déca regimentulu se compune dein trei batalióne, éra déca regimentulu este de duoe batalióne, se asiédia la centrulu batalionului antaiu; in amenduoe casurile va avea in urm'a lui unu sergentu alesu de colonelu.

45. In manevre portu-drapelulu va stá atasiatu la acelasi batalionu, inse nu va face parte dein nici o sub-impartire; se asiédia la stang'a semi-batalionului dein drépt'a.

46. In celelalte batalióne unu fanionu va inlocuí drapelulu; elu va fi purtatu de unu sergentu, care in liniâ va avea inapoiá lui unu altu sergentu dein batalionu. Purtatorii de fanióne voru fi alesi de colonelu.

(Va urma.)

*) Candu trup'a va stá, cornistii voru avea armele la pitioru la stang'a. Candu trup'a merge, voru avea armele pe umerulu stangu, séu atarnatu cu cureao'a de umerulu stangu.

Contribuiri la fondulu academiei de drepturi.

1) Prein dn. protop. in Racsi'a, Alessandru Erdösiu, s'au tramesu contribuiri 16 fr, 50 cr. v. a.

Sibiiu, 30. Decembr. 1873.

Dela secret. asoc. trans.

Progressulu in Bucovin'a. Bibliografia.

Prin cercularin subscrisu de dnii presied. Georgie Hurmuzache si de secretariu Michaiu Calinescu, cu dat'a Cernauti, $^{16}/_{28}$ Decembre, s'a conchiamatu pe $^{15}/_{3}$ Ianuariu a. c. Adunarea generale pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a.

Programulu adunarei a fostu precumu urmédia:

1) Raportulu comitetului despre lucrarile sale in an. 1872 si 1873.

2) Raportulu revisoriloru despre cercetarea socotéleloru an. 1872 si 1873.

3) Raportulu comitetului privitoriu la modificarea statuteloru, anume a §-lui 17.

4) Incuviintiarea budgetului societatii pe anulu 1873 si 1874.

5) Discursuri si propuneri eventuale, privitórie la interesele societatii.

6) Alegerea presiedentelui, a vicepresiedentelui si a diece membri ai comitetului, conformu § 14, p. 1 si § 18.

7) Alegerea comissiunei de trei membri spre cercetarea socotéleloru an. 1874 conformu § 14, p. 6.

Dein acestu programu s'ar parea, cà bucovinenii inca au patîtu ceva, de n'au potutu tiené adunare generale in anii 1872 si 1873. Bene cà s'au delaturatu pedecele incai in alu treilea anu, cà-ci ori càtu elementulu romanescu in Bucovin'a este strimtoratu si fórte influentiatu mai virtosu de càtra celu nemtiescu, dara asupra lucrariloru asociatiunei totu nu are acea influentia nefasta, care a mai sugrumatu pe asociatiunea dela Aradu, care a devenitu batai'a de jocu a studentiloru carii scriu prin folie humoristice.

De optu luni incóce, in Cernauti esse si una fólia pedagogica „Bukovinaer pädagogische Blätter" sub redactiunea dlui Dem. Isopesculu*), redactata dupa unu methodu, care pàna acumu abia s'au mai vediutu in tierile nóstre poliglotte, care inse semena cà ar fi cerutu de càtra inpregiurarile acelei tieri. In acea folisióra adeca essu articlii in trei limbi, nemtiesci, rutenesci si romanesci, nu inse tradusi in columne, ci fia-care articlu in limb'a respectiva, independente de ceilalti.

Dein Nr. 1 a. c. alu Foliei pedagogice aflamu càteva date interessante, anume despre afacerile scolastece ale Bucovinei. Cu dat'a dein 21. Nov. 1873 imperatulu a resolvitu dein veniturile statului 150 mii florini cu scopu de a se edifica in Cernauti unu institutu pedagogicu pentru candidati de ambele sexe. Loculu s'a si cumparatu cu 9 mii, si edificiulu trebue se fia gat'a pàna in 1. Sept. 1875. Casele vechi, in care se afla actualmente institutulu pedagogicu, le-a cumparatu comun'a dela statu cu 12 mii, si are se le adapte pentru scól'a superiore de fetitie (gimnasiu de fetitie).

Docentii dela sate au càte 350 fl. v. a. platisióre anuali, pe langa alte emolumente. Docentii au si fondu de pensiune. Fondulu scolasticu alu tierei (Landesschulfond) aratà in adunarea dein urma a consiliului instructiunei publice unu prisosu de 27 mii florini v. a. — Dein fondulu eclesiasticu gr. or. s'au datu 6 burse (stipendia) pentru 6 teneri la facultatea filosofica in Vien'a.

Éca, ce insémna, se aiba tiér'a autonomía.

Operele principelui **Demetriu Cantemiru** tiparite de societatea academica romana. Tom. I.

Descriptio Moldaviae, cu chart'a geographica a Moldaviei si unu Fac-simile. 8° mare, pag. 152. Bucuresci, 1872. Pretiulu 4 lei n.

Acela care nu a cititu acésta carte cu luareamente, se nu dica nimenui, cà cunósce Moldov'a vechia si cà'lu dóre de Moldov'a.

Consideratiuni asupra instructiunei publice si private in Romani'a, urmate de influenti'a localului si a mobiliariului scólei asupra vederei si sanatatiei copiiloru, de Grig. Stefanescu, professoriu la facultatea de scientie dein Bucuresci. 8° pag. 124. Bucuresci, 1873. Pretiu 2 lei 50 b.

Carte scrisa cu multa cunoscintia de lucru, in stilu alesu, petrunsa preste totu de celu mai nobile zelu nationale si patrioticu, totu-odata inse umbrita de pessimismu. Noi inca subscriemu mai totu ce scrie dn. Stefanescu despre defectele instructiunei romanesci, suntemu inse fórte departe de a despera. Se ne arate dn. Stefanescu unu singuru poporu europenu de positiunea si conditiunea poporului nostru, care in 45 de ani se fia facutu acestea progresse colossali, pe care le facura romanii. Inse: Roma non uno die facta. Se nu ne perdemu patienti'a.

Dictionariulu ungurescu-romanescu, compusu de Georgie Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariele dein Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sigetu, cu pretiulu originale ficsu 3 fl. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fl. 20 cr. v. a. leg. usioru.

---

*) De duoe ori pe luna càte $1^1/_2$ cóle 8°. Pretiulu 2 fl. pentru membrii Reuniunei docentiloru dein Bucovin'a, 3 fl. pentru nemembrii.

Editoriu si provedietoriu: Comitetulu, — Redactoriu G. Baritiu, secretariulu I. alu asociatiunei. — Tipografi'a Römer & Kamner.